

PENOVÉ

SLOVAK
PEN
CENTRE

NOVINKY NO. 4

SLOVAK
PEN NEWS

Volume 4, No. 4, December 2007

SLOVENSKÉ CENTRUM PEN – BRATISLAVA

Všetkým členom SC PEN
ako i kolegom
medzinárodného PEN
a všetkým ľuďom
dobrej vôle
želám do roku 2008
veľa zdravia
a pracovných
i osobných úspechov

Mária Bátorová

To all the members of
SC PEN and to all colleagues
of the international PEN
as well as all people
of good will
I wish Health and
Personal and Professional
Accomplishments
in the Year 2008

Mária Bátorová

Shortly...

■ The Colombian PEN Centre and International PEN are pleased to be able to confirm that the 2008 Annual Congress will be held in Bogotá, Colombia from 15 – 22nd September 2008.

■ The Board of International PEN has decided to take on regional liaison responsibilities. Any Centre is of course welcome to speak with any member of the Board on issues arising; however Board members may have a particular awareness of issues in their area.

■ New Festival of World Literature and Inter-Cultural Dialogue along London's South Bank will be organised in London in April 2008. The event will take the form of a three-day festival of world literature and literature in translation, involving voices from around the globe. This will be the first festival in a global programme of International PEN literary events around the world in years to come.

■ We bring News & Events from I-PEN including the letter of Sarah Ardizzone, Literary Events Director, and Eugene Schoulgin, International Secretary.

■ The writer Jiří Stránský, former president of Czech PEN Centre, was a guest of Slovak PEN Centre on 9th October 2007.

■ Within the frame of cooperation with others centres we bring the *Cowparade* of Gheorghe Schwartz from Romanian PEN.

■ In the section "From the world" we introduce the Polish poet Dariusz Pacak, living in Vienna.

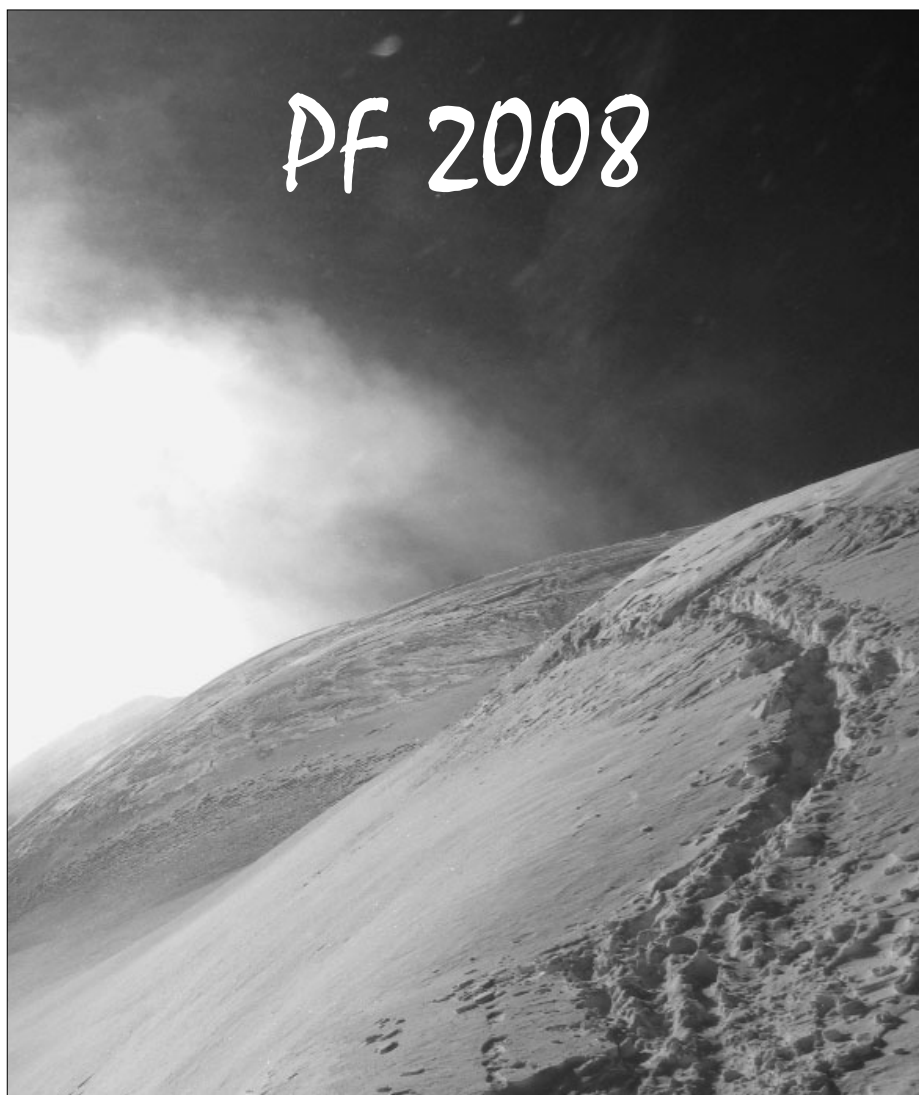
■ Poems of Slovak poet Ireney Baláž are published.

■ New member of Slovak PEN Centre Stojan Lekoski is introduced.

■ The medallion of the Slovak writer Jozef Banáš is published.

■ The multimedial Literature Evening NON POETRY took place in Košice on 15th December 2007.

PF 2008

PREZENTÁCIA SLOVENSKA NA „Stuttgarter Buchwochen“

M. Bátorová a Hans Müller. Foto: Andrea Bátorová

„Stuttgarter Buchwochen“ je prezentácia knižnej produkcie zameraná vždy na niektorú z krajín. Tento rok to bolo Slovensko. Autorov vysielala a harmonogram organizuje LIC v spolupráci s vedúcou slovenského a českého konzulátu pani Elenou Hesseovou. Na čítanie a prezentáciu každého autora pripravuje LIC asi 40 stranový výber z tvorby autora vo veľmi kvalitnom prevedení a preklade do nemčiny a angličtiny.

Slovenská tvorba je zastúpená v sprievodných bulletinoch a avizovaná v novinách. Celá expozícia slovenskej knižnej tvorby bola umiestnená v centre mesta

M. Bátorová pri prezentácii. Foto: Andrea Bátorová

v atraktívnej budove Haus der Wirtschaft. Mária Bátorová čítala 4. decembra zo svojej tvorby úvod do pripravovaného románu Da Vinciho kódy. Večer uvádzal Egebert – Hans Müller, jeden z ôsmich členov Nemeckého centra PEN, ktorí žijú v Stuttgarte. Hans Müller píše pod menom Reinhard Gröper a na „Týždňoch knihy“ mal vystavenú novú knihu esejí pod titulom Salón.

Početné publikum signalizovalo živou dvojhodinovou diskusiou záujem o Slovensko, inšpirovaný čítaným textom autorky.

(JK)

Príprava grantov MK SR pre rok 2008

Predsiedníčka SC PEN informovala výbor o požiadavkách a stave príprav grantov SC PEN na rok 2008. Vzhľadom na radikálne škrty MK SR v minulom roku SC PEN podáva 5 grantov na rok 2008.

(IB)

Château de Lavigny

Writers Residence

Dávame do pozornosti adresu a link na možnosti tvorivého pobytu v Château de Lavigny:

Château de Lavigny
Writers Residence
Fondation Ledig-Rowohlt
CH – 1003 Lausanne, Suisse
Tel : (41 21) 321 4545
Fax: (41 21) 321 4546
www.chateaudelavigny.ch

Contact: Sophie Kandaoureff for the Steering Committee

Ilustračné foto: Viliam Slobodník

Pozvánka Johano Strasser v Goetheho Inštitúte

Dňa 27. marca 2008 sa v Goetheho Inštitúte v Bratislave koná tlmočené čítanie a diskusia k novej knihe o roku 1968 od prezidenta nemeckého PEN Johana Strassera. Diskusiu vedie M. Bátorová.

Všetkých záujemcov srdečne pozývame.

(MB)

KRÍZA ČÍTANIA

Košice 12. septembra (TASR) – Kríze čítania bol venovaný dvojdňový celoslovenský seminár knihovníkov, ktorý sa dnes skončil v košickej Verejnej knižnici Jána Bocatia. Lektori Etela Farkašová a Ladislav Šimon informovali účastníkov o problematike poznávacích a etických aspektov literatúry a príčinách čítania bestsellerov. O čítaní a literatúre besedovali s účastníkmi spisovateľa Radovan Brenkus a Silvester Lavřík. Podľa ich vlastných skúseností to s krízou čítania nie je až také zlé a „čitateľ ako druh ešte nevyhynul“.

Odzneli aj informácie o svetovom kongrese čítania a ďalších aktivitách na podporu čítania. Pri tejto príležitosti knižnica uviedla do života knihu Tisíc dobrých kníh, ktorú pokrtili čajom. Publikácia, spracovaná cez príbehy o knihách, je výsledkom päťročného úsilia kolektívu autorov ako pomôcka nielen pre knihovníkov, ale aj pre čitateľov, ktorí často nevedia, po akej knihe siahnuť.

Vyžaduje sa komunikácia v anglickom alebo francúzskom jazyku – je to niečo také ako sú naše Budmerice.

(MB)

Wishing many happy returns to

Viera Švenková
(Born on November 3rd, 1937 in Veľká), prosewriter and translator.
Lives in Bratislava.

PrENosy

Pod názvom PrENosy sa 9. októbra 2007 v rámci pravidelnej kultúrnej výmeny medzi slovenským a českým klubom PEN konalo podujatie, na ktorom český spisovateľ Jiří Stránský čítal zo svojej najnovšej knihy *Starec a smrt*. Knihu uviedol a hudbou sprevádzal prezident Českého centra PEN Jiří Dědeček.

Čítanie významného českého hosta, bývalého dlhoročného prezidenta Českého PEN, sa uskutočnilo v prednáškovej sále Univerzitnej knižnice v Bratislave. Podujatie podporilo Veľvyslanectvo Českej republiky na Slovensku, Univerzitná knižnica v Bratislave a Slovenské centrum PEN.

(JK) Jiří Stránský s novou knihou a Jiří Dědeček so svojou neodmysliteľnou gitarou. Foto: Peter Procházka

Ilustračné foto: Matúš Kuniak

Jiří Stránský a Mária Bátorová, prezidentka SC PEN. Foto: Peter Procházka

Bled 2008

40. ročník

40. ročník populárnej Medzinárodnej konferencie PEN v Bled, organizovaný spoločne Slovinským centrom PEN a výborom Spisovatelia za mier Medzinárodného PEN, sa bude konať v dňoch 26. až 30. marca 2008 v hoteli Park v Bled (Slovinsko).

Základná téma prvých dvoch okrúhlych stolov bude „Čo je európske vedomie?“ Prvý okrúhly stôl sa bude zaoberať filozofickými a sociologickými aspektami tejto témy, kým druhý sa bude koncentrovať na literatúru, kultúrne a civilizačné aspekty.

Téma okrúhleho stolu výboru Spisovatelia za mier bude „Etický prístup k histórii ako prameň mieru“.

Oficiálne jazyky konferencie budú angličtina, francúzština a slovinčina.

(JK)

Ako si nás uctili v Číne. Foto: Juraj Kuniak

Čína

V Číne sú tisíce ľudí zadržovaných a mučených za názor, ktorý nie je v súlade s ideológiou strany. Preto mnohí vyzývajú k protestu proti Olympiáde v Pekingu.

Na druhej strane Číňania vedia byť nesmierne zdvorilí k svojim hosťom. Fotografia vedľa dokumentuje, ako vedia prijať drobného Slováka. Slovami sa nedá vyjadriť, čo som cítil tak ďaleko od domova pri trepotaní slovenskej zástavy vo vetre...

Existujú aj takéto vzťahy. Potvrdil sa mi názor, ktorý propagujem už dávno: globálne porozumenie v poézii je možné.

(JK)

Mugabe, odstúpte!

Výzva k celosvetovému čítaniu 9. septembra 2007

Slovenské centrum PEN a Mestská knižnica v Bratislave zorganizovali 9. septembra 2007 v Galérii Artotéka protestné čítanie spisovateľov proti diktatúram v Afrike **Let's Cry with Hope – Vykríknime s nádejou.**

Zbavte moci Roberta Mugabeho, diktátora Zimbabwe, vyzývajú spisovatelia sveta.

Slovenské centrum PEN sa pripojilo k celosvetovej protestnej akcii.

Čítali Mária Bátorová, Peter Gregor, Anton Hykisch a Ivan Popovič. Nasledovala živá diskusia s publikom.

Podujatie sa konalo s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR.

Robert Mugabe, prezident Zimbabwe, nar. 21.1924 v Zambii, bojovník proti britskému kolonializmu. Získal vzdelanie v katolíckych misijných školách. Po vyhlásení nezávislosti 1965 bojoval za uznanie samostatnosti Zimbabwe (bývalá Rodézia). Po osamostatnení 1980 predse- da vládnej strany ZANU a predseda vlády. Od 1987 prezident so širokými právomocami., opätovne zvolený 1990, 1996 a 2000. Mandát mu vyprší v roku 2008. Ako diktátor porušuje ľudské práva. Po druhýkrát ženatý so svojou bývalou sekretárkou (o 41 rokov mladšou od neho), majú tri deti.

Mugabe začal porušovať ľudské práva už počiatkom 80. rokov, keď pristúpil k operácii Gukurahundi – vyhubeniu 20 tisíc príslušníkov kmeňa Ndebele. Od roku 2000 nesie zodpovednosť za násilné vysťahovanie bielych farmárov z ich pozemkov, čo malo za následok nedostatok pšenice a v Zimbabwe vypukol hrozný hladomor. Počas kampane za odstránenie necudnosti Murambatsvina v roku 2005 odpovedal na demonštrácie opozície zničením slumov buldozérmi. Stovky príslušníkov opozície a disidentov boli uväznení, unesení alebo mučení. Vo februári 2007 bol vydaný všeobecný zákaz demonštrácií. V Zimbabwe je sloboda slova značne obmedzená a zahraničné médiá sú diskriminované. Mugabe ovplyvnil voľby použitím násilia a zastrešovaním každého, kto by sa odvážil voliť opozíciu. V polovici marca 2007 bol počas protestnej demonštrácie zatknutý a vo väzení surovo bitý najdôležitejší predstaviteľ opozície Morgan Tsvangirai.

Ešte pred desiatimi rokmi bolo Zimbabwe jednou z najbohatších a najrozvinutejších krajín v Afrike, s najvyššou úrovňou vzdelania a gramotnosťou vyše 85 percent. Za posledné roky Mugabe uviedol krajinu do ekonomického kolapsu a obyvateľov do trpkého strádania. Podľa ofi-

Erik Ondrejčka PARAGRAFY

Veční chodci s dobou
naplňajú hrobov
skrivené znamienka na papieri
Kto tak presne trafi
ako paragrafy
a ani poriadne nezamieri?

Spoľahlivé noty
na ostnaté ploty
vo flakoch z erárnych postelí
z politických muklov
v ktorých niečo puklo
len nech sa nemusí vystreliť

Tak sa ďalej hryzme
stále v inom izme
kým si svet odvedú znova za nos
nech nás v ňom pohojdá
v kolíske od Freuda
najnovší zdokonalený chaos

Nech len značka súdi
skartovaných ľudí
aby bol kopirák cintorínom
a rozsudok schová
v čiernobielych slovách
zbabelosť ukrytú v niekom inom

ciálnych údajov inflácia dosiahla 3700 %, čo je svetový rekord. Miera nezamestnanosti je 80 %. Očakávaná priemerná dĺžka života žien je 34 rokov a mužov 37 rokov. Zimbabwe sa stalo krajinou s najnižšou priemernou dĺžkou života.

Literárnym čítaním 9. septembra po celom svete chcú spisovatelia obrátiť pozornosť na položenie tejto postkoloniál-

nej krajiny. Žiaľ, realitu o dnešnom Zimbabwe po dlhé roky utajovali aj samotní politickí lídri v Južnej Afrike a nesú za dnešnú situáciu osobitnú zodpovednosť.

Chceme vás požiadať, aby ste podporili náš projekt. Vyzývame rozhlasové stanice, školy, univerzity, divadlá a iné kultúrne ustanovizne v Afrike a po celom svete, aby ste v tento deň čítali básne afrických autorov. Táto akcia azda pomôže prelomiť mlčanie ako výsledok falošnej solidarity, o ktorú sa opiera Mugabeho násilie. Každý z nás môže použiť odporúčané texty v určený deň 9. septembra 2007.

(Výzvu podpísali početní spisovatelia z celého sveta, medzi nimi Margaret Atwoodová, Eugene Schoulgin, John Updike, Mario Vargas Llosa a iní.)

Všetko, čo umožňuje triumf zla sa zakladá na nečinnosti dobrých ľudí.

Edmund Burke, britský štátnik
a filozof 18. storočia

Celé ľudstvo je jednou individuálnou a nedeliteľnou rodinou a každý z nás je zodpovedný za zločiny všetkých ostatných.

Mahátma Gándhí v 20. storočí

Spisovatelia, novinári, kultúrni pracovníci, priatelia slobodnej literatúry!

Podporte úsilie o dodržiavanie ľudských práv a slobody slova o svete propagáciou a účasťou na celosvetovom čítaní dobrej literatúry 9. septembra 2007.

Slovenské centrum PEN

Spracoval **Anton Hykisch**
(uvádzame v pôvodnom znení)

Správy z komisie WiPC

(komisia Spisovatelja vo väzení)

ERITREA

Traja eritrejskí novinári, väznení od septembra 2001 (mesiac zatvorenia všetkých nezávislých novín), zomreli vo väzení. Údajne nikdy neboli postavení pred súd. Smrť je pravdepodobne následok tvrdých podmienok a nedostatku zdravotnej starostlivosti vo väzení. Je oprávnené podozrenie z tortúr. Objavujú sa početné ďalšie prípady prenasledovania (zmiznutia, únosy, násilné odvody) novinárov, spisovateľov a obhajcov demokracií za kritizovanie politiky vlády, či obvinenie vlády z vojny s Etiópiou. Represie trvajú od roku 2001. WiPC eviduje spolu 30 prípadov prenasledovania.

SUDÁN

Redaktor denníka, ktorý publikoval článok o pôvode proroka Mohameda, bol zavraždený. Za urazenie proroka bol obvinený už v máji 2005, vtedy boli jeho noviny na 3 mesiace zavreté a zaplatil pokutu. Z vraždy nebol nikto oficiálne obvinený. Vláda zakázala písať o vražde, novinári, ktorí sa usilovali ju komentovať, boli zadržaní.

KUBA

Správy sa týkajú jednoduchých procesov disidentov (v tom prezidenta kubánskeho Fondu pre ľudské práva), novinárov, spisovateľov a knihovníkov (spolu 24 osôb), ktorí vyjadrili nesúhlas s politikou Fidela Castra a udržiavali kontakty s Jamesom Cameronom (americký funkcionár na Kube). 10 boli prepustení, ostatní dostali rozsudok od 5 do 26 rokov väzenia. Terajšie správy sa týkajú ich zdravotného stavu a podmienok vo väzení a menujú ďalších 20 osôb obvinených z neposlušnosti voči systému. Tieto správy sú povšimnutiahodné hlavne z dôvodu početnosti prípadov prenasledovania a znenia obžaloby (prevratovej propagandy, podvratnej činnosti, vyvolávania sociálneho ohrozenia). Obvinení boli prepadnutí, obťažovaní, zadržaní políciou, mali skonfiškované rôzne veci a podobne. Spolu 35 prípadov prenasledovania.

MEXICO

Jeden novinár zabitý (apríl 2007) a druhý nezvestný (pravdepodobne tiež zavraždený). Obaja pátrali po drogových díleroch.

Prenasledovanie Lydie Cacho, spisovateľky, reportérky, sociálnej aktivistky, obhajkyne práv žien. Cacho sa vyhrážajú smrťou a je pod 24 hodinovým dozorom. Bola zadržaná a postavená pred súd za obvinenie istého biznismana zo šírenia detskej pornografie a organizovania prostitúcie.

Viacere prípady mexických novinárov a spisovateľov, ktorým boli poslané hrozby smrti a ktorí sa zaoberajú korupciou a drogovým biznisom.

AFGANISTAN

Únos a vražda prekladateľa a novinára spolu s talianskou novinárkou v apríli 2007.

ČÍNA

Najpočetnejšie prípady ohrozenia slobody slova a bezpečnosti spisovateľov a novinárov, spolu 46 prípadov (sociálni aktivisti, spisovatelia, novinári, disidenti). Novinári sú obviňovaní za požiadavky politických reforiem, pátranie po korupcii, publikovanie negatívnych článkov v zahraničí a dokonca aj za medzinárodné štipendijné pobyty. Veľmi surové rozsudky (25 rokov väzenia a zbavenie politických práv). Viacerí patrili k Národnej lige obrany demokracie

TIBET

Religiózne prenasledovanie tibetských mníchov.

AZERBAJDŽAN

Vražda novinára, údajne za kritiku vlády a prezidenta. Spolu 7 prípadov prenasledovania.

RUSKO

„Najznámejšia“ vražda novinára posledných rokov, Anny Politkovskej, v októbri 2006.

Vražda amerického novinára s ruským pôvodom Paula Klebnikova.

Prenasledovania a vraždy novinárov a autorov, ktorých zaujíma otázka Čičenska.

TURECKO

V januári 2007 bol zavraždený novinár Hranka Dinka, ktorý písal pre časopis vychádzajúci po arménsky. Bol obvinený z „urážania tureckosti“ (povestný článok

301 v Trestnom registri). Vražda spôsobiť masové protesty v obrane arménskej menšiny v Turecku. Viacerí sú obvinení a prenasledovaní z porušenia článku 301.

UZBEKISTAN

Mamadali Makhmudov, veľmi známy a uznávaný autor, bol odsúdený na 14 rokov väzenia za výhrady voči prezidentovi a ústavnému poriadku. Držaný vo väzení v tvrdých podmienkach a nízkej zdravotnej starostlivosti.

Dzhamshid (Jamshid) Karimov, novinár pracujúci pre anglický časopis, príbuzný prezidenta a otvorenie kritizujúci jeho politiku bol násilne zavretý do ústavu pre duševne chorých.

EGYPT

Za uverejňovanie článkov kritizujúcich islam bol držaný vo väzení a odsúdený na 6 rokov Abdela Kareema Nabila Suleimana.

IRÁN

Prenasledovanie s náboženským pozadím.

Zadržanie Grand Ayatollah Yasub al-Din Rastgari a obvinenie zo spôsobovania schizmy a z hanobenia islamu. Za publikovanie knihy Realita náboženskej jednoty dostal rozsudok 4 roky väzenia.

Podobne bol zadržaný Siamak Pourzand, novinár a filmový kritik, odsúdený v roku 2001 na 11 rokov väzenia. Spolu 10 prípadov.

MJANMARSK

Väznenie novinárov, literátov a mníchov v Mjanmarsku (neoficiálne Barma). Sú to hlavne účastníci nenásilných demonštrácií a tí, ktorí si dovolili verejne kritizovať politiku vlády. Hlavne ide o komika a básnika Maung Tura (pseudonym Zargana). Protest proti prenasledovaniu a väzneniu vyjadrili viaceré centrá PEN. Neskoršia správa (z 12.10.2007) hovorí o zatknutí ďalšieho aktivistu a komika Par Par Laya, ktorý bol už prenasledovaný v 90. rokoch a vtedy jeho prípad patrilo medzi hlavné, ktorými sa zaoberal medzinárodný PEN. K situácii v Mjanmarsku sa vyjadril medzi inými Václav Havel v liste podpísanom štrnástimi nositeľmi Nobelovej ceny.

Spracovala **Joanna Ciesielska**

NEWS & EVENTS

THE REGIONAL LIAISON RESPONSIBILITIES

The Board of International PEN has decided to take on regional liaison responsibilities. Any Centre is of course welcome to speak with any member of the Board on issues arising; however Board members may have a particular awareness of issues in their area.

Cecilia Balcázar

Central and Latin America and the Caribbean

Michael Butscher

Africa

Takeaki Hori

Asia and Pacific

Mohammed Magani

Africa and the Middle East

Elisabeth Nordgren

Central and Western Europe

Kristin T. Schneider

Eastern Europe and Central Asia

Haroon Siddiqui

South Asia and North America

INTERNATIONAL PEN IS PLEASED TO ANNOUNCE

that it has appointed Sarah Ardizzone as its Literary Events Director. Sarah, whose background is as a literary translator from French into English (authors include Daniel Pennac and Faiza Guene), took up the post on 20th August. Her two immediate challenges are to run the Anna Politkovskaya Memorial Event on 17th October 2007 at the Southbank Centre in London, and to create and programme International PEN's inaugural Festival of World Literature and Inter-Cultural Dialogue along London's South Bank in April 2008. Sarah will also be working with the African PEN Centres on programming a literary event later in 2008, in collaboration with the African PEN Centres and International PEN's International Programmes team, Frank Geary and Karen Efford. She is delighted by this opportunity to bring her passion for literature in translation and dialogue between cultures to a truly global platform, and

looks forward to consulting with PEN Centres about emerging voices they feel should achieve wider recognition – with the aim of positioning International PEN as a world class producer of literary events.

Request to PEN Centres: Sarah would welcome suggestions both about the annual theme, which the Festival will reflect, and the name of the Festival.

INTERNATIONAL PROGRAMMES UPDATE

The focus region for the Regional Programme is Africa in 2007 and the International Programmes team, Frank Geary, International Programmes Director and Karen Efford, International Programmes Officer, have been working with the Centres in Africa to understand the work and priorities of each Centre and ways in which International PEN can support Centres in their development and programmatic work. At the heart of this work, is working towards the regional priorities set by the African PEN Centres in 2005 as the long-term sustainability of Centres, and developing programmes relating to learning and community access.

The team is currently working to develop a number of tools for Centres, which will support their work in a number of areas including fundraising, proposal writing and strategic planning. These tools will be assessed and further developed in order for Centres in other regions to benefit.

The first round of funding for African Centres is currently in the process of being dispersed. Eight Centres will be receiving programmatic funds, available through a grant from Sida, for projects relating to learning and community access, and ten Centres will be receiving seed grants from the Innovations Fund from UNESCO to try out new projects or bring new skills to the Centre. Details of all the funded projects will be available on the website soon. The funding has been granted to Centres as part of broader work plans, which include strengthening governance structures, membership development and strategic planning. The

African Centres will be invited to take part in a strategic planning process from October, to develop plans, budgets and fundraising plans for their work from 2008.

The Programmes team has recently written to the five Centres in the Middle East to begin discussions with them about their work and the potential priority areas for Centres in the region. We look forward to working with our colleagues in these Centres.

The team has also been working to plan, fundraise and develop the Regional Programme in Latin America and the Caribbean and expand the work with the Centres in Africa and the Middle East. For further information about the Regional Programmes work, please write to either Frank Geary frank.geary@internationalpen.org.uk or Karen Efford karen.efford@internationalpen.org.uk.

FURTHER TO A GRANT FROM THE SIGRID RAUSING TRUST

International PEN appointed two design agencies to work with on redesigning the International PEN website. Work will begin in October and the new website launched in spring 2008. Thank you to PEN Centres and members for the many suggestions and comments for improvement. All of these have been taken into consideration and will be reflected in the new design and features.

INTERNATIONAL PEN CONGRESS 2008

BOGOTÁ, COLOMBIA
15 – 22 SEPTEMBER

Dear Friends: The Colombian PEN Centre and International PEN are pleased to be able to confirm that the 2008 Annual Congress will be held in Bogotá, Colombia from 15 – 22nd September 2008. We look forward to formally notifying of registration fees, hotel information and the agenda in due course and do hope that you will be able to join us.

Cecilia Balcázar
President Emeritus, Colombian PEN
Board Member, International PEN

Eugene Schougin
International Secretary,
International PEN

Dear PEN members,

Following on from the recent announcement in our Newsletter (October 2007), I would like to take this opportunity to introduce myself as the new **Literary Events Director for International PEN**. In addition to working as a cultural programmer, my background is as a literary translator from French/francophone texts into English (authors include Daniel Pennac and Faiza Guene).

I am delighted to have this opportunity to bring my passion both for literature in translation and for dialogue between cultures to a truly global platform; and I look forward to consulting with you about the emerging voices you feel should achieve wider recognition – with the aim of positioning International PEN as a world class producer of literary events.

Since my appointment, I have been responsible for running the Anna Politkovskaya Memorial Event on 17th October 2007 at the Southbank Centre in London. I now face the exciting challenge of creating and programming International PEN's inaugural **Festival of World Literature and Inter-Cultural Dialogue** along London's South Bank in April 2008. This event will celebrate the encounter between '**eminent and emerging**' writers. The event will take the form of a three-day festival of world literature and literature in translation, involving voices from around the globe. Our provisional dates are Friday 11th- Sunday 13th April 2008, comprising approximately twelve events. This will be the first festival in a global programme of International PEN literary events around the world in years to come. If you would like more information, please contact International PEN via the email address below.

At this stage I would particularly welcome your suggestions regarding the **annual theme** that will link PEN's literary events worldwide, including the World Literature Festival in London; additionally, we are looking for an inspiring **name for the Festival**. Please mark your e-mail LITERARY EVENTS – ANNUAL THEME + FESTIVAL TITLE and send your ideas to: Sarah.Ardizzone@internationalpen.org.uk

Please also feel free to suggest exciting and inspiring **writers** (whether or not they are members of PEN) **who you feel should be better known outside your country**. We can't promise to programme them all straight away - but over time, our commitment is to increasing international awareness of PEN's extraordinary network and community of writers.

Thank you, and I greatly look forward to consulting and collaborating with you.

With best wishes,

Sarah

Sarah Ardizzone
Literary Events Director
(Office Days Mon-Weds)

International PEN
Brownlow House
50 / 51 High Holborn
London WC1V 6ER
Tel: + 44 (0) 20 7405 0338
Fax: + 44 (0) 20 7405 0339
www.internationalpen.org.uk

International PEN Newsletter October 2007

Welcome to the latest newsletter for members and friends of International PEN,

Three months have passed since I took over the work of International Secretary from Joanne Leedom-Ackerman. After so many years in central positions in International PEN, I thought I knew, more or less, what I would need to do. But I've realised that this organisation of ours has become more complex than I could imagine, and that all our projects and work undertaken in the name of International PEN, makes my job exciting, but challenging. To achieve more success – with our active committees, our regional programmes, our fundraising efforts, as well as our intentions to host literary festivals in new places every year, have an attractive new website, develop PEN International magazine, and even more interesting Congresses – we need to stand together, we need each other and we need advice and feedback from all of you! Our challenges are changing all the time and to meet the demands of tomorrow we have to be flexible and ready to review in order to come out stronger.

I have said before, and I want to repeat this: International PEN is an organisation where large and small has the same value. In theory, we are all equal. In practice, it is easier for some of us to be heard than others. I look upon it as my job, coming from a country whose language is spoken by 4.5 million people, to close this gap as much as possible.

I wish us all a fruitful and creative autumn.

Eugene Schoulgin
International Secretary

Gheorghe Schwartz

Rumunsko

PREHLIADKA KRÁV

„*Cowparade* – Prehliadka kráv je verejnou umeleckou udalosťou, usporiadanou po celom svete s umeleckým a charitatívnym účelom. Od roku 1998, keď sa táto udalosť odohrala (v Zürichu), parky, námestia a ulice celej zemegule boli už hosťiteľmi týchto preslávených kravičiek... (...) Kravy ozdobil vyše 4000 umelcov, ktorí použili jedinečný tvar týchto sôch ako trojrozmerné plátno.“ (Z tlače.)

EURÓPA

alebo

O rozmanitých zašifrovaníach a odšifrovaníach na sklolaminátovej koži Kráv nádeje (Teórie a spory)

Európa, dievča zvedené a unesené Zeusom v podobe býka a darované krétskemu kráľovi ako odškodné po tom, ako si boh ukojil na nej žiadzu, ustrnula v nostalgii po dobrodružstve z mladosti a zaplnila náš kontinent atrapami kráv, na ktoré jej deti maľujú farby svojich nádejí.

A hľa text, ktorý dešifrovali na sklolaminátovej koži kráv dve neodmysliteľné postavy Európy tretieho tisícročia Gough a Fich... Je pozoruhodné, čo Gough a Finch pochopili z detských výkresov, o ktorých podaktorí psychoanalytici tvrdia, že vzišli z hĺbky kolektívneho podvedomia kontinentu, o čom Gough a Finch právom pochybujú. Pravdaže, každý po svojom:

(Krátky príbeh)

Prvá krava. Gough tvrdí, že z prvej kravy možno vyčítať iba to, čo on, dr. Gough, rozprával večer svojim vnukom pri peci. Ako zliezol zo stromu do mamkinho brucha, aké šťastné detstvo prežil v cromagnónskych jaskyniach, a keď mu rodičia umreli mladí, ako sa musel zamestnať na stavbe jednej pyramídy. Ako vo voľnom čase čítal v knižnici v Alexandrii a miloval sa s Kyrke. Potom im rozprával o svojich vandrovačkách, keď sa spriahol s Avarmi. Nikdy im však nezabudol povedať, že neskôr, čo aj pokročilom veku, prišiel k rozumu, pustil sa do učenia a navštevoval istého doktora Fausta. O tomto doktorovi im rozprával všelijaké rozprávky, ktorým vnuci verili len preto, aby urobili starcovi radosť.

Gough bol taký starý a toľko prežil, že pre vnukov jeho vitálnosť zostala zahalená

rúskom tajomstva. Keď prišla jeho hodina, Gough si ľahol do záhrady, kde zaspal pod stromom. Ako silnejšie vydýchol, jeho duša z neho vyletela a vyliezla späť medzi konáre, presne tam, odkiaľ Gough prvý raz zliezol do mamkinho brucha.

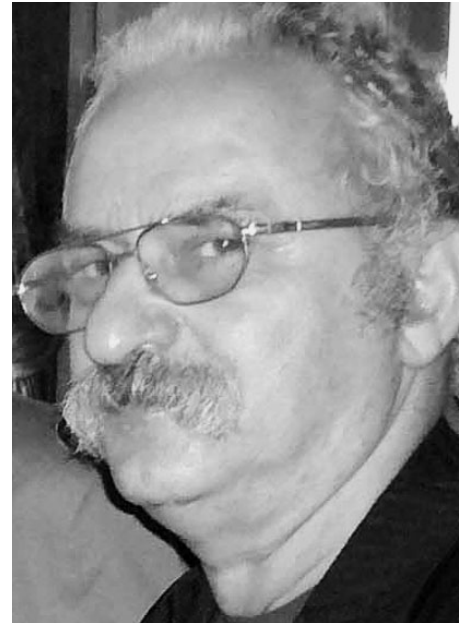
Vtom prišiel malý a zlý Finch a prakom namieril do konárov. Ohúril Gougha citáciou Schopenhauera: „Možno preukázať, že Boh stvoril svet len preto, aby šiel do čerta.“

V pokračovaní sú nám v detských výkresov na európskych kravách vyjavené viaceré vynikajúce stretnutia doktora Gougha so všelijakými učencami... a nezabudol poznamenať, že cesta poznania prechádza vždy krétskym labyrintom, ktorého kráľovná sa stala Európou, keď Zeusovi splodila tri deti. A že labyrinty sú premenlivé.

Pozrime sa, ako Gough rozlúštil výkresy na druhej krave a čo z nich pochopil Finch.

(Varia)

Druhá krava. Ako povedal Shakespeare: „Úzkosť je matkou odvahy“ (Cymbeline, 3,6). Gough si osušil fúzy servítkou. Potom vstal a opustil reštauráciu. Kúsky jedla mu zostali v deravom zube, a preto ich občas hľadal jazykom. V električke začal dobiedzať do zuba špáradlom. Lenže príliš tenké drievko sa rýchlo zlomilo. Otvoril noviny, ale neprestal jazykom vŕtať v deravom zube po zbytkoch jedla. Skrytý za veľkými stránkami novín, pokúšal sa pomôcť si nechtom. Na jeho prekvapenie, prst sa mu do diery zmestil.

Prof. univ. dr. Gheorghe Iosif Schwartz, spisovateľ, pôsobiaci ako dekan Fakulty humanistických a spoločenských vied na Univerzite „Aurela Vlaicu“ v Arade v Rumunsku. Románopisec a esejista, autor vyše dvadsiaty knižných titulov, člen Rumunského centra PEN. Foto: Juraj Kuniak

Tak si tam vopchal ruku až po lakeť. Kúsok mäsa bol ešte hlbšie, takže pán Gough si tam vopchal obidve ruky a nebezpečne sa nahol nad diery.

Lenže práve v tom okamihu vodič električky zabrzdil. Gough stratil rovnováhu a dole hlavou padol do diery svojho zuba. Vnútri bol ťažký zápach a bolo tam dosť málo miesta, takže sa tam cítil ako v preplnenej električke, znečistenej vzduchom veľkomesta... Bol v tme, lebo si omylom zavrel ústa, keď padol do diery. Tak nevedel, či je deň alebo noc, nevedel, či v diere svojho zuba leží mesiac alebo týždeň. Začal volať, až ho konečne niekto začul...

Najprv sa pokúšali vyslobodiť ho špáradlom, lenže ho strašne popichali. Nemohli mu vytrhnúť zub, pretože začal hnišať. Navyše, nikto nemohol zobrať na seba zákonnú zodpovednosť, aby vytiahol Gougha z jeho vlastného zuba. Bolo by na to potrebné vlastnoručné Goughovo prehlásenie, a on to prehlásenie nemohol napísať.

Tak sa Gough rozhodol spoľahnúť iba na vlastné sily. S obrovskou námahou sa mu podarilo vyliezť po strmých stenách zuba. Lenže vtedy zasiahlo niečo nepredvídané. Oslobodené nohy mu poštekli podnebie úst a Gough začkal. Mohutný prúd vzduchu ho vytrhol z diery a celého prehlto. Skĺzol sa po tesných a priestrannejších miestach a ocitol sa v žalúdku.

Tu už nebolo až tak tesno a mohol sa hýbať. Medzinárodná spoločnosť Červeného kríža mu prostredníctvom silných

Ondrej Štefanko, básnik, prozaik, prekladateľ a vydavateľ z Rumunského Nadlaku. Pôsobí vo vydavateľstve Ivan Krasko, ktoré sa orientuje na vydávanie kníh Slovákov žijúcich v zahraničí. Podpredseda Svetového združenia Slovákov v zahraničí. Člen Slovenského centra PEN. Foto: V. Šmihula

ampliónov oznámila perfektnú mapu vnútra normálneho človeka. Jediným problémom bolo, či Gougha bolo možné pokladať za normálneho človeka. On sa rozhodol, že nebude nič podnikáť a že počká, kým sám seba nevyvlúči. Medzinárodná spoločnosť Červeného kríža mu oznámila, aby sa ponáhľal: čoskoro začne trávenie. Bola zvolaná Bezpečnostná rada OSN a odborníci z NATO prejavili o tento prípad záujem. Helsinský výbor zaprotestoval a odvolal sa na pošliapania ľudských práv.

Gough však už nemal čas sledovať prirodzené trasy. Vreckovým nožíkom, zubami-nechtami začal si raziť cestu tam, kde mapa znázorňovala najmenšiu hrúbku žalúdočných stien. Síl mu ubúdalo. Keď sa mu konečne podarilo preraziť žalúdok, zachvátila ho ohromná slabosť a Gough stratil vedomie. (Na tomto mieste je na výkrese na krave medzera.) V nemocnici službukonajúci lekár vyplnil úmrtný list s diagnózou „perforovaný žalúdok“.

Ale neupadajme do beznádeje! Gough počas študovania tretej kravy objavil, že demografický pokles Európy je vykompenzovaný životnou nádejou, ktorá sa neprejavuje iba zdola nahor, ale aj zhora nadol. „Aby si mohol žiť, nechaj žiť aj ostatných... Počúvaj, pozeraj sa a mlč,“ učí nás Gracian.

(Dievčatká, ktoré sa narodili tehotné)

Tretia krava. V Univerzitnej nemocnici (rozlúštil Gough znaky na tretej krave) sa odohrala udalosť, ktorá vzbudila

rozruch medzi odborníkmi a ktorá prenikla i do médií palcovými titulkami na prvých stranách skoro všetkých publikácií. Študentka Gudrun Zettelmeyer-Stoiczková porodila v piatom mesiaci zdravé dievčatko o váhe 4,280 kg. Mladá mamička vo veku iba 13 rokov bola najprv pokladaná za zázračné dieťa, lebo vzbudila senzáciu tým, že ako trojročná rozprávala ôsmimi jazykmi a zmaturovala, keď mala jedenásť a pol roka. Vynikajúca študentka v odbore Dejín gastronómie Fakulty teoretickej a pedagogickej výživy Gudrun Zettelmeyer-Stoiczková sa pripravovala na štátnice až do posledného dňa pred pôrodom, ktorý ju tak trochu prekvapil, pretože bola iba v piatom mesiaci tehotenstva... Dieťaťko prišlo na svet rýchlejšie, ako sa čakalo – chvalabohu zdravé! – ale to až tak veľmi neprekvapilo, keďže šlo o Gudrun Zettelmeyer-Stoiczkovú, ktorá každú vec urobila oveľa rýchlejšie ako ostatní.

Oveľa prekvapujúcejšie bolo, že Aristoteka-Phytogoreia Zettelmeyer-Stoiczková (ako dievčatko pokrstili) bola v druhom stave hneď v okamihu, keď prišla na svet. To je absolútny rekord! Komisia utvorená z ôsmich odborníkov, ktorí prišli zo všetkých kútov sveta, podrobila maličkú Aristotelu-Phytogoreiu všetkým možným testom a na záver skonštatovala, že jej materstvo je nepopierateľné a že štrnásťročná Gudrun bude babkou chlapčeka.

Výskumy dokázali, že Aristotela Phytogoreia bola oplodnená geneticky, možno aj v dôsledku rozsiahlych vedomostí svojej matky.

Aristotela-Phytogoreia porodila 3,200 kg chlapčeka, ktorému dali meno Mucius-Cornelius Gough. Ukázalo sa, že chlapček bol normálny a čoskoro sa v jaslíčkách spriatelil s Poyy Zeppelinou, ktorá ako šesťmesačná porodila Esteru Evangelinu, tehotnú v šiestom mesiaci. Táto čoskoro potom porodila Corneliu Grachu, ktorá ešte v bruchu svojej matky porodila Amáliu Arabellu. Amália Arabella prišla na svet ďalšie tri generácie: Judith, Rachelu a Rebeku.

Skonštatovalo sa, že tieto javy neboli genetickými mutáciami, ale že šlo skôr o dôsledok nevhodného stravovania, charakteristického pre našu dobu. Záležitosť vedecky nepopierateľne dokázala Gudrun Zettelmeyer-Stoiczková vo svojej doktorskej práci a dodatočnými výskumami, za ktoré obdržala dva razy za sebou Nobelovu cenu.

V priebehu troch rokov sa narodilo ešte 27654 tehotných dievčatiek. Frekvencia

týchto prípadov bola čoraz väčšia a nevedno, ako by sa to všetko skončilo, keby Sokrata-Platona (po manželovi Platonovová) nebola definitívne dokázala, že takéto udalosti sú nemožné. Sokratinu-Platoninu (po manželovi Platonovovej) teóriu nikto nikdy nepoprel a odvtedy sa tehotné dievčatká viac nerodili.

(...)

Nakoniec múdrosť zvíťazila a po dlhých diplomatických jednaniach bola prijatá Rezolúcia č. 0073, „Bahadurské riešenie“, do ktorej bol začlenený i amandmán Ahbar, variant, ktorý je aj dnes pokladaný za úradný. Ale zajtra? Je možné, že zajtra sa budeme riadiť podľa iného. Ešte dokonalejšieho ako je tento prvý, aj keď dnes s Bahadurským riešením všetci súhlasia. Keď hovoríme dnes, myslíme výlučne na dnešný dátum. Bahadurské riešenie možno ľahko vyčítať zo sklolaminátovej kože ôsmej kravy.

(Socha)

Ôsma krava. „To, čím sme, je výsledkom toho, čo sme mysleli a vykonali,“ povedal (alebo možno iba napísal) La Guyon. (Anth. 15)

(...)

Noviny Slobodný život uverejnili pravidlá nesmierne originálnej súťaže: núkali hodnotnú cenu tomu, kto bude schopný opísať niečo, čo sa nikdy neprihodilo... Do redakcie došli početné listy z mnohých miest krajiny aj zo zahraničia. Boli v nich uvedené vynálezy, udalosti, kultúrne a športové úspechy. Porota brala list za listom a s pomocou Veľkej svetovej encyklopédie v 60000 zväzkoch, nachodila predpoklad každého jedného javu, ktorý súťažiaci nominovali. (...) Gough dal publikáciu na súd, ale ten prehral – na základe precedensu zaznamenanom vo Veľkej svetovej encyklopédii už v 7. zväzku, na strane 305. A všetky spomínané texty sú súčasťou entity nazvanej konvenčne PARANOIA SCHWARTZ.

K tomu ani Finch nemal čo dodať, pretože všetko, čo doposiaľ povedal, bolo už povedané.

V parkoch celého sveta prehliadka kráv spája národy, aj keď nie každý jeden z nás prechádzajúc sa jarnou jasnou nedeľou po medzi ich sklolaminátové postavy svojsky prečíta, čo je na nich nakreslené. My sa však pozastavíme pri Bahadurskom riešení, keďže je stále platné, a teda mali by sme ho rešpektovať, preklínajúc ho a súčasne protestujúc proti nemu. Ako v pravej demokracii.

Preložil **Ondrej Štefanko**
(krátené)

Foto: Peter Lajčák

Ireney Baláž

z tvorby

Kolísavé roviny nevypovedaných
viet
sa zhmotnili v zástupe
mlčiacich masiek

... A
až dlhá dimenzia otázky
ma vytiahla na ťažnom lane

do výšky osamoteného

Okamihu

4.

Tlkot...

zmysel orchidey
kvapka Extázy

zarosené okno

... Povedal mesiac!

Piaty rozmer

... Mystika obrátenej abecedy
kde slová

sa sami sebe

podivujú...

A
kde písmeňá

sú horou

a
nížinou jaskýň
zároveň

... platidlom padnutého listu
stromom
antihmotou ruky
bielou paličkou oka
rozliatym kovom záhrad
hudbou

a
tichom prázdnej ovčej struny...

... Hranicou
(slov) bez vlastného

sebaurčenia

... vnútram je osihotený
vrbový prútik

a
smutná vrana...

Vždy odznovu

... Smrť pešiaka na poli dejín

novinové útržky...
(novinových útržkov)

V spiacom okamihu
vyobcovania
som prehovoril

a
namočil prst v posvätnej vode
predtým
ako som ukrižoval

... to večné „mene tekel“
v nás

a
v sebe
(Láska!)

Rovník mihalnice

Ani si sa nepohla
keď ti obloha padla
na boky

a
nahé semená
ti zoblíkli život
až po jeho prvopočiatok

Plazivé okamihy
sa pousmiali...

Efekt snov

1.

... Nahmatávam emocionálne
zemetrasenia

a
bezvedomie kameňov
ktoré na štyroch stranách slnka
chrlí

lávu

predpovede

a
iné potupenia...

2.

... Zjazvená tvár

Existencia

a
okamihy spotené poznaním

... Záhadné tajomstvá hviezd

Dojatie

a
sila padnutých anjelov

3.

Pot zdrevenel
na rozprestretých rukách neviditeľného
podvedomia...

STOJAN LEKOSKI

Výbor SC PEN na svojom riadnom zasadnutí prijal za člena Slovenského centra PEN známeho macedónskeho spisovateľa, prekladateľa a teoretika **Stojana Lekoski**, ktorý žije trvalo na Slovensku.

Stojan Lekoski sa narodil 6. februára 1955 v meste Struga v Macedónskej republike. Do základnej školy chodil v obci Jablanica–Struga. Potom pokračoval v štúdiu na gymnáziu v Ochride, ktoré zavŕšil maturitnou skúškou v roku 1974.

V rokoch 1974 – 1978 absolvoval vysokoškolské štúdium ruského a českého jazyka na katedre slavistiky Filozofickej fakulty Univerzity Sv. Cyrila a Metoda v Skopje. Po skončení vysokej školy si doplnil filozofické vzdelanie polročným pobytom v meste Voronež v Rusku a vzápätí absolvoval prvé štúdium slovenského jazyka na Studia Academia Slovaca v Bratislave. Ďalšie vzdelávanie v slovenskom jazyku absolvoval v rokoch 1982 a 1984 v Bratislave.

V roku 1980 nastúpil ako redaktor do vydavateľstva *Detská radosť* v Skopje. Potom absolvoval ročnú základnú vojenskú službu. Po návrate z vojenčiny sa zamestnal ako novinár v týždenníku *Trudbenik* v Skopje, kde pracoval do roku 1985.

V rokoch 1985 – 1994 pracoval vo vydavateľstve *Naša kniha* v Skopje. Najprv ako výkonný redaktor, potom ako vedúci redaktor pre pôvodnú tvorbu. V rokoch 1992 – 1994 bol riaditeľom tohto vydavateľstva.

V roku 1995 založil vlastné vydavateľstvo *Grigor Prličev* v Skopje, ktorého majiteľom je dodnes. Vydavateľstvo sa orientuje na vydávanie pôvodnej macedónskej literatúry a na vydávanie učebníc pre stredné odborné školy.

Ako prekladateľ zo slovenskej literatúry sa uviedol prekladom hry Petra Kováčika Krčma pod zeleným stromom, ktorú uvádzalo Macedónske národné divadlo v Skopje.

Stojan Lekoski vo svojej domácej pracovni v Budmericiach. Foto: Archív Stojana Lekoski

Jeho ďalšie tvorivé aktivity v oblasti prekladateľskej tvorby dokumentuje bibliografia vydaných diel, ktorú uvádzame v prílohe.

V roku 2004 mu bola udelená pamätná medaila za významný vklad do rozvoja slovensko-macedónskych kultúrnych a literárnych vzťahov. Do rodného jazyka preložil aj klasické dielo českej a dnes už i svetovej literatúry *Osudy dobrého vojaka Švejka* či *Havlove Listy Ojge*.

V roku 2004 preložil šesť titulov zo slovenskej literatúry do rodného jazyka.

26. septembra 2004 spolu s rodinou sa presťahoval na Slovensko.

24. mája 2005 na základe odporúčania Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky a ministra kultúry Slovenskej republiky mu bolo udelené výnimočné štátne občianstvo Slovenskej republiky.

V roku 2005 preložil tri knihy súčasnej slovenskej literatúry do macedónčiny.

V roku 2006 preložil a vydal v macedónčine dve diela súčasnej slovenskej literatúry. Zároveň pripravil Dohodu o spolupráci v oblasti kultúry a umenia medzi Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky a Ministerstvom kultúry Macedónskej republiky.

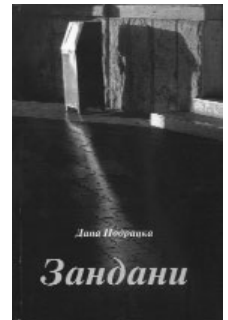
Za svoju prekladateľskú tvorbu zo slovenskej literatúry dostal v roku 1992 najvýznamnejšie slovenské vyznamenanie v tejto oblasti – Cenu Pavla Országha-Hviezdoslava.

V roku 2003 bol ako znalec slovenskej literatúry a jej aktívny prekladateľ prijatý za čestného člena Spolku slovenských spisovateľov.

Preklady zo slovenskej literatúry

- Šikula, Vincent: Prázdniny so strýcom Rafaelom, Skopje, 1981, 1987
 Feldek, Lubomir: Milovanie pred usnutím, LITA, Bratislava, 1985
 Feldek, Lubomir: Modrá kniha rozprávok, Skopje, 1986
 Strážay, Štefan: Kováč, LITA, Bratislava, 1986
 Jarunková, Klára: Jediná, Skopje, 1986
 Ďurišin, Dionýz: Teória literárnej komparatistiky, Skopje, 1987
 Koyš, Pavol: Pšeničné pole, LITA, Bratislava, 1988
 Jaroš, Peter: Tisícročná včela, Skopje, 1989
 Vadkerti-Gavorníková, Lýdia: Víno, Bitola, 1989
 Mihálik, Vojtech: Erotikon, Skopje, 1990
 Šikula, Vincent: Majstri, Skopje, 1995
 Rúfus, Milan: Óda na radosť, Skopje, 1995
 Válek, Miroslav: Minúta pred usnutím, Skopje, 1997
 Blahynka, Milan: Rodisko hmiel – v tlači
 Ballek, Ladislav: Pomocník – v tlači
 Rezník, Jaroslav: Pre(r)udium Es Dur, Skopje, 2004
 Ďurišin, D. – Korkoš, L.: Svetová literatúra perom a dlátom, Skopje, 2004
 Súčasná slovenská dráma (Maliti-Fraňová, E.: Krčeň Nemstreľný;
 Olekšak, R.: Negativisti), Skopje, 2004
 Ivaničková, Margita: Všetkým dňom stvorenia, Skopje, 2004
 Rezník, Jaroslav: Úsmev, Skopje, 2004
 Leikert, Jozef: Rozčerené kruhy, Skopje, 2004
 Podracká, Dana: Kazematy, Skopje, 2005
 Šikula, Vincent: Za odchodu orgovánu, Skopje, 2005
 Janík, Pavol: Oprava Titaniku, Skopje, 2005
 Machala, Drahoslav: Ivan Gašparovič – Prezident, Skopje, 2006
 Schuster, Rudolf: Ultimátum, Skopje, 2006
 Stanislav, Pavol: Protiklady, Bratislava, 2007

Rozhlasové hry (rok vysielania)

- Vdovják, Ján: Rozlúčka, 1983
 Štric, Ernest: Tri lipy, 1984
 Široký, Dušan: Biela vrana, 1985
 Vdovják, Ján: Siedmy deň, 1985
 Lehotský, Ján: Papierové lietadlo, 1986
 Rezník, Jaroslav: Živé svetlo, 1986
 Kaňuch, Miron: Ftadej, 1988
 Zahradník, Oswald: Vekslák a pisár
 Baláž, Anton: Ofélia nie je mŕtva
 Holan, Vladimír: Prelúdium
 Uličná, S.: Dokonalý život... na ruskú ruletu

Bibliografia

- Príloha k bibliografii slovenskej literatúry v Macedónsku 1944 – 1984, Skopje 1984
 Slovenská literatúra v Macedónsku, LITA, Bratislava 1985

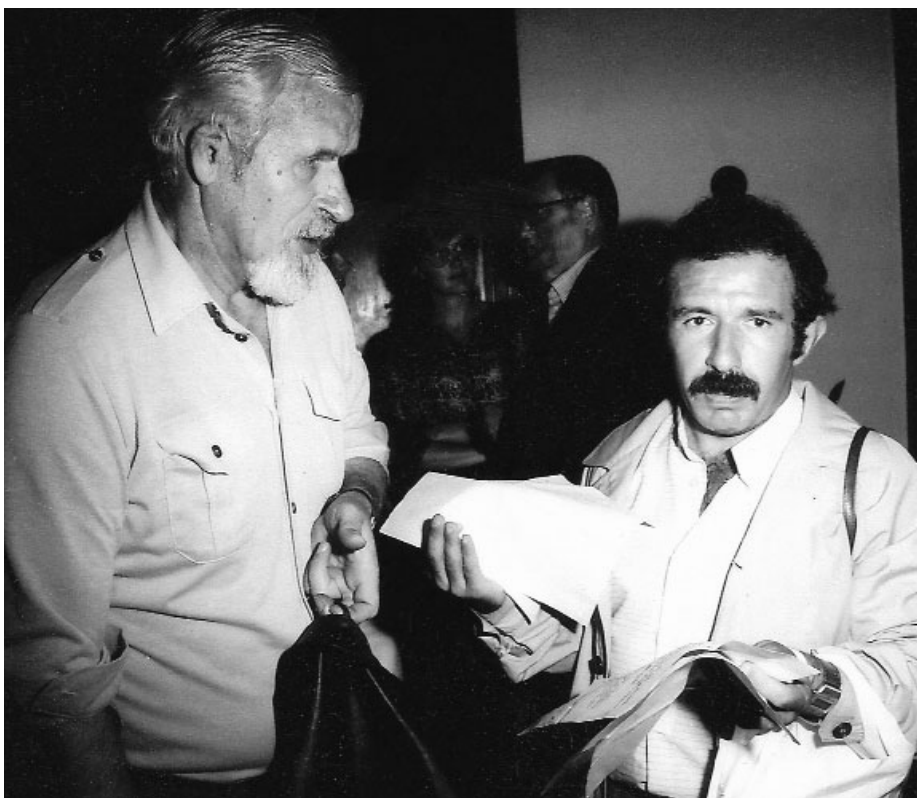
Štúdie a eseje pre Rádio Skopje

- Ďurišin, D.: Teória literárnej komparatistiky
 Kostra, Ján: Básnik o poézii
 Felix, Jozef: Sila a slabosť slova
 Korec, J. CH.: Európa a my v nej, 2007
 Čaplovič, D.: Bez mieru medzi náboženstvami niet mieru medzi národmi, 2007

Stojan Lekoski je známa osobnosť prestížnych Stružských večerov poézie, pre ktoré preložil básnické príspevky účastníkov zo Slovenska od roku 1984 do roku 1995 a v roku 2003. Všetky vyšli v zborníku Stružských večerov poézie.

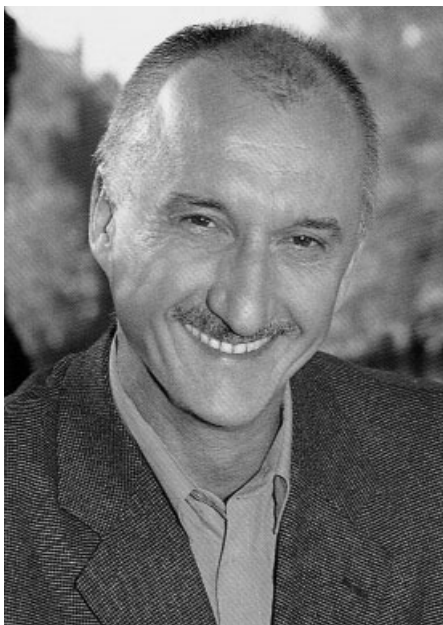
V najbližšom čase pripravuje preklad románu Rudolfa Slobodu Rozum a titul Peter Liba a kolektív: Pojmoslovia literárnej komunikácie.

Okrem slovenčiny prekladá Stojan Lekoski aj z češtiny, ruštiny, srbochorvátčiny a poľštiny. Doposiaľ jeho prekladateľské dielo zahŕňa okolo 150 titulov.

Stojan Lekoski s Milanom Rúfusom v Klube spisovateľov v roku 1983. Foto: Stojan Lekoski

Juraj Kuniak

Spisovateľ Jozef Banáš. Foto: Desana Dudášová

Jozef Banáš sa narodil 27.9.1948 v Bratislave. Vyštudoval Vysokú školu ekonomickú v Bratislave, odbor zahraničný obchod (1972). Jeho profesionálnu kariéru obohatilo viacročné účinkovanie v politike. Hodno spomenúť, že 11. novembra 2004 v Benátkach bol ako prvý Slovák zvolený za viceprezidenta Parlamentného zhromaždenia NATO. Popri literárnej tvorbe sa venuje politickej publicistike a esejistike. Jeho eseje a úvahy o politike vychádzajú aj v zahraničných médiách. Ovláda nemecký, anglický, ruský a francúzsky jazyk. Členom Slovenského centra PEN je od roku 2000.

Profesionálna kariéra:

Chirana Export Piešťany, 1973–1976.
 Federálne ministerstvo zahraničných vecí Praha, 1977–1992.
 Tlačové a informačné stredisko Bratislava, riaditeľ, 1977–1983.
 Veľvyslanectvo ČSSR v NDR, tlačový atašé, 1983–1988.
 Veľvyslanectvo ČSFR v Rakúsku, vyslanec, 1990–1992.
 Raiffeisen Leasing Viedeň, 1992.
 Tatra Leasing Bratislava, riaditeľ, 1993.
 Slovak International Tabak, riaditeľ pre priemyselnú politiku, 1994–2001.
 Opakované stáže pre PR v Reemtsma Hamburg, NSR, 1994, 1996, 1998, 2000.
 Aliancia nového občana ANO, generálny sekretár, 2001–2002.
 Národná rada SR, poslanec, 2002–2006.
 Podpredseda výboru NR SR pre európsku integráciu.
 Rada Európy – Parlamentné zhromaždenie – vedúci delegácie NR SR a viceprezident PZ Rady Európy, 2003–2004.

Jozef Banáš

Parlamentné zhromaždenie NATO, vedúci delegácie NR SR a viceprezident PZ NATO 2004–2006.

TVORIVÁ ČINNOSŤ

Publicistika:

Viac ako sto komentárov, esejí a článkov v domácej i zahraničnej tlači.

Televízne inscenácie:

Nebráňme vtákom lietať (Čs. televízia Bratislava, 1978, réžia Jozef Pálka)
 Čisté vody (Čs. televízia Bratislava, 1980, réžia Jozef Pálka)
 Kukučia nôta (Čs. televízia Bratislava, 1982, réžia Jozef Chudík)
 Kirchoffov zákon (Čs. televízia Bratislava, 1984, réžia Martin Kákoš)

Filmový scenár:

Začiatok sezóny, Štúdio Koliba, 1985, réžia Zoro Záhon (II. cena – Strieborný stravec na filmovom festivale Santa Remo, Portugalsko, 1987)

Divadelné hry:

Tréning na štátnika, Trnavské divadlo 1990, réžia Jaro Filip
 No comment, Divadlo West Bratislava, 1996, réžia Lubo Roman
 No comment, Divadlo Zvolen, 2002, réžia Karol Spišák
 No comment, Divadlo A Prievidza, 2004, réžia Štefan Orság
 Delírium P., Divadlo A Prievidza, 2006, réžia Štefan Orság

Knihy:

Na večeru budú štvorlístky, Slov.spisovateľ 1984, antológia mladej slovenskej prózy, poviedka „Mimoriadny rýchlik“.
 Lepší ako včera, SOFA, 2000
 Politicum tremens, Q-EX, 2006
 Idioti v politike, Kelion, 2007

Jozef Banáš je ženatý a má dve dcéry, jednou z nich je známa moderátorka Adela Banášová.

Najlepšia kniha je kniha predaná – hovoria kníhkupci. Netreba ten výrok absolutizovať, ale ničो na tom je. Knihu humoristických politických esejí „Idioti v politike“ vydalo vydavateľstvo KELION v auguste 2007 a do konca roka sa z nej predalo takmer 10 000 výtlačkov.

Lepší ako včera

Kniha esejí, poviedok a aforizmov zo života

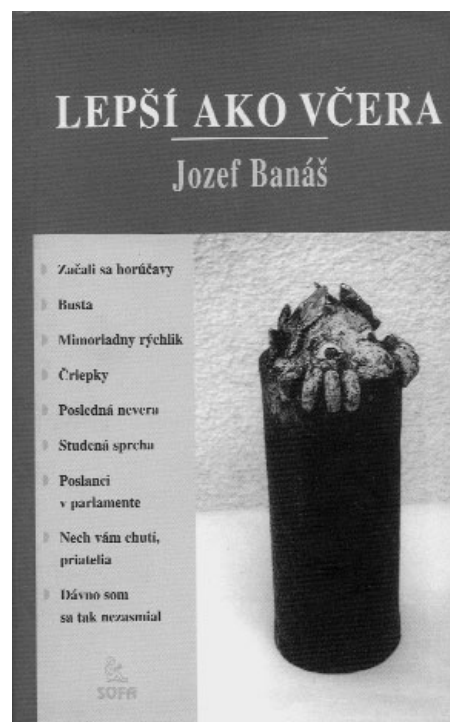
SPÁNOK

Zviera reguluje svoj spánok podľa prírody, čiže správne. Živočích reguluje svoj spánok podľa televíznych programov, proti prírode, čiže nesprávne.

STRAVOVANIE

Zviera sa stravuje podľa prírody. Dáva organizmu to, čo si v súlade s prírodnými zákonmi pýta. Kôň ani krava nebude žrať mäso. Ak áno, zošalie. Naopak, dravce nebudú žrať dateľinu. Čiže zviera sa stravuje správne.

Živočích nežerie to, čo mu káže príroda, ale žalúdok. Takto trávi

väčšinu života zháňaním nežiaducej potravy - mäso, káva, alkohol, cigarety, sladkosti a iné. Stravuje sa teda nesprávne.

PLOTY

Sú prejavom nedôvery. Rovnako ako veľké ploty - hranice. Aby na zemi bola dôvera, musí skôr, ako zmiznú hranice, zmiznúť posledný plot medzi

poslednými susedmi v poslednej dedine.

O SKÚSENOSTI

Vravíme, že treba, aby nás viedli skúsení. Prečo? Vari sa poučili? Či nie je skúsenosť iba opatrnosťou a bojzlivosťou? Či sú skúsení lepší a mravnejší ako deti? Deti skúsenosť nemajú, a práve preto sú pravdivé.

Pokiaľ sú už v detskom veku neúprimné, je to iba preto, že už majú skúsenosť so skúsenými. Prečo teda štáty či národy majú viesť skúsení? Či práve zlé vzťahy medzi národmi nie sú poznačené pretrvávajúcou zlou skúsenosťou? O čo by bol svet lepší, keby sme upustili od skúsenosti ako od dogmy. Skúsenosť plodí nedôveru, neskúsenosť dôveru.

Idioti v politike

Politika, sex a „ALKO IPV 1100 INOX“

„Čestný politik je niečo také nepredstaviteľné ako čestný lupič.“

Mencken

Politika sa v mnohom podobá sexu. Predovšetkým v tom, že na obe tieto aktivity sa dá často myslieť. Pri pomyslení na sex či politiku sa dajú robiť rôzne užitočné veci. Osobne pri myslení na politiku najradšej čerpám žumpu. Kalovým čerpadlom ALKO IPV 1100 INOX. Prišiel som na to, že na rozdiel od hroznového muštu, kde sa najhustejší kal usadzuje na dne, v žumpe je to naopak. Čím idete vyššie, tým väčšie „kusy“ nachádzate. Najväčšie sú pekne vzájomne pospájané a spečené celkom navrchu. Vôbec im neprekáža, že sú z rôznych zadkov. Keď je ich v žumpe priveľa a hrozí, že začnú pretekať na verejnosť, spustíte na dno kalové čerpadlo a vyčistíte ju. Ibaže zákon žumpy spočíva v tom, že nech čistíte ako koľvek, vyťaháte iba riedke. Najväčšie kalibre vytvoria na povrchu pevnú solidárnu škrupinu, pričom s klesajúcou hladinou klesajú aj oni. Pokles na dno ich vzájomnú solidaritu upevní. Len keď sú na dne, pochopia, ako veľmi sa potrebujú. Môžete na ne striekať vodu pod vysokým tlakom, ale solidárnu škrupinu hustého nerozbijete.

Prvý zákon žumpy teda znie: „Najväčšie kalibre sú hore.“ Druhý zákon žumpy: „Čím je špina v žumpe dlhšie,

tým je odolnejšia a solidárnejšia.“ Skutočnosť, že najväčšia špina je hore, nevyklučuje, že aj na nižších úrovniach sa pekná špina nenachádza.

Znalci žump si určite všimli, že ak do žumpy nalejú čistou vodu, bude to stále len žumpa. A naopak, ak do čistej vody nalejete výkaly, zasa to bude len žumpa. Tretí zákon žumpy teda znie: „Žumpa je žumpa.“ A pridáme hneď štvrtý zákon: „Žumpa smrdí.“ Keďže sa väčšina tvári, že jej to neprekáža, dá sa s tým žiť. Na margo obhajoby žumpy uvádzam, že aj parfum síce vonia, ale neznamená to, že je dobrý na hnojenie.

Dúfam, že adeпти politickej kariéry sa po prečítaní prvých riadkov nenechajú odradiť. Kým baník riskuje astmu, rybár reumu, psychiater mentálne narušenie, sestrička pri röntgene rakovinu, diplomat v rovníkovej Afrike maláriu, pálič cementu tuberkulózu, tenista tenisový lakeť, člen heavy-metalovej skupiny hluchotu, politik riskuje degeneratívne ohnutie chrbtice. Je to však choroba liečiteľná.

Večný kolobeh politiky spočíva podobne ako pri práci s ALKO IPV 1100 INOX v čistení Augiášových chlievov. Zatiaľ sa vyčistiť Augiášov chliev nikomu nepodarilo, pretože aj keby predchodcovia nástupcom žiadny Augiášov chliev nezanechali, nástupcovia si ho určite vymyslia. Ak nie, tak ho narýchlo urobia a zavolajú

novinárov, aby ho nafotografovali či nakrútili a ukázali národu. Augiášove chlievy sa delia na konzervatívne a socialistické. Liberálnych je oveľa menej, pretože konzervatívci aj socialisti si veľmi zakladajú na tom, aby víťazstvami vo voľbách smeli vytvárať Augiášove chlievy len oni. Augiášove chlievy jestvujú odvtedy, odkedy jestvuje pluralitná demokracia. V totalite následník predchodcu nekritizoval, predchodca aj následník bol zväčša ten istý, vládu zostavenú jednou stranou striedala vláda vytvorená tou istou stranou. Nevýhodou takýchto vlád bolo, že občania nemohli od odchádzajúcich predsedov vlád žiadať ani to, aby sa červenali. Predsedovia vlád, prezidenti či generálni tajomníci za totalitných režimov zväčša odchádzali z funkcií až nohami dopredu. V takej situácii bolo neetické žiadať, aby sa červenali. Od „nežnej“ revolúcie môžeme od odchádzajúcich politikov smelo žiadať, aby sa červenali.

Spracoval Juraj Kuniak

V Košiciach posledný tohtoročný multimedialný literárny večer

NON poetry

Dňa 15. 12. 2007 sa v Košiciach o 18:30 v priestoroch Rotundy na Zbrojničnej 6 uskutočnil posledný tohtoročný autorský literárny večer NON poetry organizovaný vydavateľstvom Pectus. V poradí tretí literárny večer podporilo mesto Košice, ktoré sa uchádza o titul Európske hlavné mesto kultúry v roku 2013. Partnermi projektu boli Škola úžitkového výtvarníctva, Fakulta umení Technickej univerzity a TV Naša.

Cieľom literárnych večerov NON poetry nie je len vytvorenie priestoru pre prezentáciu mladých talentov v oblasti literatúry a ich konfrontáciu s renomovanými spisovateľmi, ale aj snaha o priblíženie poézie pútavou, netradičnou a experimentálnou formou založenou na intermedialných presahoch literatúry, výtvarného a hudobného umenia širokej verejnosti, ktorá sa nazýva Live poetry VJing. Ide o multimedialnú performance zahŕňajúcu v sebe autorské čítanie poézie, sprevádzané živou improvizovanou hudbou a v reálnom čase mixovanou videoprojekciou, ktorá pozostáva z videí a obrazov, reagujúcich na význam a rytmus čítaných textov.

Na literárnom večeri sa predstavil člen Slovenského centra PEN Martin Vlado, slovenský básnik, prozaik a aforista a tiež držiteľ Ceny Slovenských pohľadov za prózu z roku 2005, ktorý publikoval básnické zbierky: *Prskavky / Malé básne do tmy* (1997), *Kafedrála / Sen ortodoxného kavičkára* (2000), *Park Angelinum* (2001), *Muž oblačného dňa* (2003), spolu s Petrom Bilým zbierku *Insomnia* (2003), či *Obnovovanie kvetu* (2006). Ďalším hosťom bol taktiež člen SC PEN, slovenský básnik orientujúci sa aj na viazaný verš, Dalimír „Dali“ Stano, zakladateľ edície *Dielňa Autorov Literatúry*, ktorý je od roku 2004

Pozvánka na vianočný literárny večer NON poetry. Foto: Radovan Brenkus

tajovníkom Východoslovenskej pobočky Spolku slovenských spisovateľov. Publikoval zbierky básní: *Vaša Esencia* (1997), *Oxana* (1998), *Samotka* (2001), *Kolotoč alfa* (2003), *Žreb môjho bytia* (2005), *Edo je deväť* (2006), *Diabolské balady* (2007).

Z mladých talentov sa predstavili laureáti viacerých literárnych súťaží mladých autorov Peter Stariček a Pavol Garan, ale aj Martina Uličianska, čerstvá absolventka ateliéru grafiky prof. Rudolfa Sikoru na Fakulte umení Technickej univerzity v Košiciach, ktorá je ťažiskovo skôr výtvarníčkou, avšak veľmi podstatnú časť jej

výtvarnej tvorby tvorí literárny prejav, ktorý priamo či nepriamo súvisí s jej výtvarnou tvorbou.

Hudobným hosťom večera bola hudobná formácia v pozmenenej zostave – Žena s blchou a za vizuálnu stránku zodpovedal Betakaroten ako Live poetry VJ.

Vianočným prekvapením večera bola premiéra a krst krátkeho filmu od tvorivej skupiny Bratia Trejovci o mierne psychicky nestabilnom workoholickom poisťovacom agentovi, ktorý už dlhšiu dobu udržia zvláštnu a dvojité formu dialógu.

Oliver Tomáš

PENOVÉ NOVINKY – Slovak PEN News vydáva Slovenské centrum PEN. Redakcia: SC PEN, Laurinská 2, 815 08 Bratislava. Šéfredaktor: Juraj Kuniak. Zástupca šéfredaktora: Anton Hykisch. Redakčná rada: Mária Bátorová, Ireny Baláž, Boris Brendza, Ján Čomaj, Igor Hochel, Erik Ondrejčka. Grafická úprava a tlač: **SKALNÁ RUŽA** E-mail: kuniak@telco.sk Web: www.scpn.sk

Nepredajné

ISSN 1337-5911

9 771337 591004